

ความต้องการและแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน สำหรับผู้สูงอายุในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

The requirement and development guidelines for home product and facility for the Elderly in Ban Pong District, Ratchaburi

วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (Viroj Jadesadalug)*

มินณา เอี่ยมวัฒนะ (Minna lamwattana)**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน 2) เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีหลักเกณฑ์คือไม่จำกัดเพศ และต้องอาศัยอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักรวมจำนวนทั้งสิ้น 7 ราย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกตและจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านส่วนมากจะเป็นบันไดที่มีความชันมากเกินไป และพื้นห้องน้ำที่มีความลื่น และการลูกนั่งที่ลำบาก 2) ความต้องการของผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน ผู้สูงอายุต้องการห้องนอนที่อยู่ชั้นล่างของบ้าน ประตูเลื่อนที่มีน้ำหนักเบา และโทรศัพท์ที่ใช้งานง่ายสำหรับผู้สูงอายุ 3) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมการทำงานได้โดยรีโมทคอนโทรล เครื่องกรองอากาศและฝุ่น กำแพงลดเสียงรบกวน ระบบไฟฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุกรณีไฟดับ สิ่งผ่อนคลายที่จะช่วยให้หลับสบายมากยิ่งขึ้น โทรศัพท์สำหรับผู้สูงอายุ เครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ รถเข็นที่สามารถใช้กับชักโครกได้

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail: viroj_jade@hotmail.com

Asst. Prof. Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University. E-mail: viroj_jade@hotmail.com

** นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจและภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทรศัพท์ 08-5385-3497 E-mail: miinna.no@gmail.com

Student of Bachelor of Business Administration Program in Business Management and English, Silpakorn University. Contact: 08-5385-3497, E-mail: miinna.no@gmail.com

ประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุได้ รวมทั้งตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ประกอบการทั้งหลาย ได้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในประเทศไทยให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ/ผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the problems with using the daily lives of the elderly with products and facilities in the home. 2) To study the needs of the elderly in the products and facilities in the home. 3) To study the development of products to use in the home. The research is a qualitative research. The selection is elderly who has 60-year-olds and over from the purposive sampling, with the criteria of no sex and the need to live in Ban Pong district, Ratchaburi. There were 7 main informants. The collection is interviewed, observe and documentation.

The study found that 1) the problems with using the daily lives of the elderly with products and facilities in the home are mostly steeper and bathroom floors are very slippery. 2) The needs about the products and facilities for the elderly in the home are a bedroom on the first floor of the house and easy phone for elderly. 3) The development of products to use in the home are the fan that control by a remote control, air and dust filter, noise reduction wall, emergency lighting for the elderly in the event of a power outage, relaxation to help sleep more comfortably, An exercise machine for the elderly, and wheelchair access to the toilet.

The benefits of this study can be used as a guide to solving problems related to daily living of the elderly. Including responding to the needs of the elderly. As well as a guide for developing new products for entrepreneurs to produce quality products and effective for the elderly. Finally, it will improve the quality of life of the elderly in Thailand better.

Keywords: Elderly, Products and Facilities

บทนำ

ในปี 2560 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ 66 ล้านคน ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมาจำนวนรวมของประชากรไทยมีแนวโน้มลดลง และในขณะที่จำนวนประชากรไทยใกล้จะถึงจุดอิมิตัว แต่โครงสร้างอายุของประชากรกลับเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประชากรไทยที่เคยเป็นวัยเยาว์ในอดีต ได้กลายมาเป็นประชากรสูงวัยในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็น “สังคมสูงวัย” มาตั้งแต่ปี 2548 แล้ว เมื่อสัดส่วนประชากรสูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 หรือในอีกเพียง 4 ปีข้างหน้า และคาดว่า จะเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยของไทยนี้เป็นผลมาจากการที่กลุ่มประชากรที่เกิดมากขึ้นและเสียชีวิตน้อยลง ภายหลังสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, 2557)

เมื่อสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยแล้ว ก็ย่อมก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อการใช้งานกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ซึ่งสอดคล้องกับกำลังซื้อที่สูงขึ้นด้วย เมื่อเทียบกับวัยเด็กหรือวัยรุ่น สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้คงต้องพึ่งพาความสามารถของเทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ในการตอบสนองต่อการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การเฝ้าติดตามระยะวัยภัย เนื่องจากรูปแบบการอยู่อาศัยในอนาคตจะเป็นรูปแบบของครอบครัวที่เล็กลง และผู้สูงวัยมีแนวโน้มว่าจะอาศัยอยู่ตามลำพังมากขึ้น การออกแบบสถาปัตยกรรม สินค้าและบริการที่ช่วยสนับสนุนผู้สูงวัย จึงมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในท้องตลาด แต่จะเป็นสิ่งที่มีความต้องการมากขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับการดูแลด้านสุขภาพมากขึ้น (อรรถพล สาจิตคณิตกุล, 2558)

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในการใช้ผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน ให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น และสะดวกมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้สูงอายุเอง รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่สนใจจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สำหรับผู้สูงอายุอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทบทวนทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แนวคิดความต้องการของผู้สูงอายุและการดูแลผู้สูงอายุ

ปัจจัยสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุจากครอบครัว คือ การเลือกผู้ดูแลที่เหมาะสม โดยอยู่บนพื้นฐานของความรัก ความกตัญญูและความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของผู้ดูแล และการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการดูแลผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า อาหาร ช่วยทำงานบ้าน จัดหาที่อยู่อาศัยให้เงินใช้ ดูแลสุขภาพโดยพาไปพบแพทย์และจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ ให้กำลังใจ ให้ความรักความเข้าใจ รวมไปถึงการสนับสนุนให้ได้เรียนรู้ การให้ข่าวสาร จัดหาสื่อต่าง ๆ การป้องกันคุ้มครองภัยจากอุบัติเหตุและอาชญากรรม เป็นต้น (นาริรัตน์ จิตร มนตรี และคณะ, 2552)

การดูแลผู้สูงอายุ (Elderly care & Elder care) อาจมีลักษณะและความต้องการที่แตกต่างกันไป แบ่งออกเป็น 7 ด้านสำคัญคือ **ด้านอาหาร** ต้องให้ผู้สูงอายุได้รับอาหารที่มีประโยชน์ครบถ้วนทั้งห้าหมู่ในปริมาณที่เหมาะสมกับการใช้พลังงานของผู้สูงอายุ บริโภคอาหารอ่อนย่อยง่าย รสไม่จัด เพิ่มปริมาณผักและผลไม้ให้มากขึ้น และหลีกเลี่ยงอาหารประเภททอด ผลไม้ดิบ ผักสดชนิดย่อยยาก จำกัดอาหาร คาร์โบไฮเดรต และไขมัน ให้ตม้น้ำมาก ๆ และที่สำคัญก็ต้องดื่มน้ำหรือ แอลกอฮอล์ ชา และกาแฟ (พวงทอง ไกรพิบูลย์, 2555)

ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและการออกกำลังกาย ควรดูแลให้ผู้สูงอายุได้มีการเคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนอยู่เสมอ เช่น การเดิน บริหารกล้ามเนื้อข้อเข่า ข้อไหล่ และข้อนิ้วต่าง ๆ รวมไปถึงการช่วยงานบ้าน กวาดบ้าน รดน้ำต้นไม้ และช่วยดูแลหลานที่โตแล้ว เพื่อให้ร่างกายได้มีการเคลื่อนไหวและมีการใช้พลังงานบ้าง ด้านการขับถ่าย ต้องใส่ใจในเรื่องการจัดห้องพักอาศัยให้ใกล้ห้องน้ำ เครื่องนุ่งห่ม ต้องใส่และถอดได้ง่าย ระวังเรื่องอาหาร กินผักผลไม้และดื่มน้ำมาก ๆ และทำความสะอาดทุกครั้งที่มีการปัสสาวะหรืออุจจาระ รวมไปถึงให้ความร่วมมือในการดูแลตนเองตามแพทย์และพยาบาลแนะนำ (พวงทอง ไกรพิบูลย์, 2555)

ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ต้องจัดมีการจัดบ้านให้ปลอดภัยต่อการลื่นหรือสะดุดล้ม มีที่ยึดเหนี่ยว จัดห้องพักให้อยู่ใกล้กับห้องน้ำ พื้นห้องน้ำควรมีราวจับและต้องไม่ลื่น ไม่วางของเกะกะตามทางเดินและพื้น และควรมีแสงสว่างตามทางเดินเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ด้านการติดเชื้อและโรคประจำตัว โดยครอบครัวต้องใส่ใจ ดูแลรักษาปฏิบัติตามที่แพทย์และพยาบาลแนะนำอย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ ควรมีการตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุอยู่เสมอ ด้านสุขภาพจิต ต้องให้ความรักความนับถือและความเข้าใจ ส่งสอนอบรมให้ลูกหลานยังคงเคารพนับถือ เสริมสร้างศรัทธาในตนเองให้กับผู้สูงอายุ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ควรจัดบ้านให้สะอาดแสงแดดส่องถึงและมีต้นไม้ดอกไม้ เป็นต้น (พวงทอง ไกรพิบูลย์, 2555)

หลักสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุคือ ต้องให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด และมีความสุขกายสบายใจในบั้นปลายของชีวิต เน้นทำให้ร่างกายอยู่ในสภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ร่วมกับส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามสภาพร่างกาย จิตใจ และเวลา เอื้ออำนวยโดยยึดหลัก 11 อ. เพื่อสุขภาพกายใจที่ดี คือ อาหาร ออกกำลังกาย อนามัย อุจจาระและปัสสาวะ อากาศ แสงอาทิตย์ อารมณ์ อติเรก อนาคต อบอุ่น และอุบัติเหตุ ดังนั้น การดูแลผู้สูงอายุ จะต้องปรับการดูแลให้

เหมาะสมตามสภาพปัญหาที่แตกต่างกันหรือการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เท่ากัน โดยขึ้นอยู่กับสุขภาพและการใช้ชีวิตในวัยที่ผ่านมา (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.), 2551: ออนไลน์)

แนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้ ในเรื่องของความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการอาศัยอยู่ในบ้าน เช่น การมีห้องพักใกล้ ๆ กับห้องน้ำเพื่อสะดวกต่อการไปขับถ่าย การมีราวจับยึดระหว่างทางเพื่อให้ผู้สูงอายุเดินได้สะดวกมากยิ่งขึ้น พื้นที่ใช้ควรเป็นพื้นกันลื่นเพื่อให้ผู้สูงอายุเดินได้สะดวกมากยิ่งขึ้น แสงสว่างควรมีมากเพียงพอต่อการมองเห็นของผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งช่วยให้คณะผู้วิจัยเข้าใจความต้องการของผู้สูงอายุต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านมากยิ่งขึ้น รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่ผู้สูงอายุอาจจะต้องพบเจอได้ภายในบ้าน ซึ่งสามารถนำแนวคิดนี้ไปเป็นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้องให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ รวมทั้งแนวคิดเหล่านี้ยังเป็นประโยชน์แก่คณะผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological) จากการค้นคว้าข้อมูลพบว่ามีความหมายปรากฏการณ์วิทยา ดังนี้ วูดและฮาเบอร์ ได้กล่าวเอาไว้ว่า การทำวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยานั้น คือการพูดคุยกับบุคคลที่ใช้ชีวิตอยู่กับประสบการณ์นั้น ๆ โดยต้องมีการเรียนรู้และทำความเข้าใจความหมายของประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ ด้วย (Wood & Haber, 2002) เฮาเซอร์ ได้กล่าวเอาไว้ว่า ปรากฏการณ์วิทยานั้น คือการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ที่แต่ละคนได้พบเจอ (Houser, 2008) และอารีอีวรรณ อ่วมตานี ได้กล่าวเอาไว้ว่า ปรากฏการณ์วิทยานั้น มีพื้นฐานมาจากสาขาปรัชญา โดยต้องทำความเข้าใจความเชื่อมโยงของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมภายในโลก โดยศึกษาปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งที่สนใจ จากคำบอกเล่าของผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง เพื่อที่จะค้นหาแก่นแท้ของปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้มีความชัดเจน โดยมีภาษาเป็นสื่อขั้นต้นที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายของประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ (อารีอีวรรณ อ่วมตานี, 2549)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำหลักการของการศึกษาเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยามาเป็นแนวทางในการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเลือกพื้นที่

ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คณะผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการศึกษาคือ กลุ่มประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเกณฑ์การคัดเลือก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ได้มาจากการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในลักษณะที่เรียกว่า การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ ไม่จำกัดเพศ และต้องอาศัยอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และจากเอกสาร ทั้งนี้คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 ราย เนื่องจากข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญหลัก เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง แนวคำถามในการสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นต่าง ๆ ร่วมกับการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและชัดเจน การสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลหลัก และบริบทสิ่งแวดล้อมของสภาพแวดล้อม และการสัมภาษณ์ เป็นการพูดคุยโดยใช้แนวคำถามในการพูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ คือการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยใช้ควบคู่กับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) คือ คณะผู้วิจัยจะสังเกตและบันทึกรายละเอียดโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ถูกสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ในแต่ละครั้งมาลำดับเหตุการณ์ เรียบเรียง วิเคราะห์ จัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ พิจารณาข้อมูลที่ได้แต่ละครั้งว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะตอบคำถามได้หรือไม่ และหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด จากนั้นจึงนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis) เพื่อหาข้อสรุป นำข้อสรุปที่ได้หารือและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้การดำเนินการถูกต้อง ก่อน จัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) ด้านวิธีตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีที่ต่างกันแล้วจะได้ผลเหมือนเดิมเช่น ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้เอกสาร

7. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลและบทบาทผู้วิจัย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้คำนึงถึงจรรยาบรรณและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน มีการแนะนำตัวแก่ผู้ให้ข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์ ขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล บอกกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งแจ้งว่า จะไม่นำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นโดยเด็ดขาด การนำเสนอข้อมูลจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลและหน่วยงาน หากไม่สะดวกจะให้ข้อมูลหรือไม่สามารถตอบประเด็นใดได้ก็สามารถปฏิเสธได้

ผลการศึกษา

1. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน

1.1 ความต้องการของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในบ้านและเฟอร์นิเจอร์

ผลการศึกษาในส่วนนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าเนื่องจากอายุที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้การเคลื่อนไหวเป็นไปได้อย่างล้าช้า บั้นใดภายในบ้านมีความชันจนเกินไป ทำให้การขึ้นลงบันไดนั้นไม่ค่อยสะดวก เพราะกลัวว่าจะสะดุดล้ม สุขภรณ์โสธรมประเทภคพันธ์ใช้งานลำบาก ไม่

สามารถนั่งยอง ๆ ได้เหมือนตอนหนุ่มสาว พื้นห้องน้ำมีความลื่น ทำให้เสี่ยงต่อการลื่นล้มได้ง่าย พื้นต่างระดับในบ้านทำให้ลำบากต่อการเดิน อาจจะสะดุดล้มได้หากไม่ได้มองดูดี ๆ เสียก่อน ประตูที่ทำจากไม้ถึงแม้จะมีความแข็งแรงแต่ก็มีน้ำหนักมากทำให้เปิดปิดลำบาก เติยงนอนมีความตี้ยทำให้การลุกขึ้นจากเตียงเป็นเรื่องลำบากสำหรับผู้สูงอายุ เก้าอี้หากนั่งนาน ๆ แล้วจะทำให้เมื่อยได้ เก้าอี้เสริมแบบสามขาที่ใช้ภายในห้องน้ำกับสุขภัณฑ์โสฬสประเภทคอห่านมีความเล็กเกินไป ทำให้ใช้งานไม่ค่อยสะดวก ลื่นซึกใช้งานยากเนื่องจากมีความฝืดหรือติดขัดบ้าง ทำให้เปิดปิดลำบาก

1.2 ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุกับเครื่องใช้ไฟฟ้า และของใช้อื่น ๆ ภายในบ้าน

ผลการศึกษาในส่วนนี้พบว่า กรณีที่เปิดพัดลมไว้ทั้งวันเพราะอากาศที่ร้อนอบอ้าว ทำให้กลัวว่าพัดลมจะเกิดการไหม้ขึ้นได้ และพัดลมมีความแรงน้อย หากอยู่ไกล ๆ ลมจะพัดมาไม่ค่อยถึง โทรทัศน์ในปัจจุบันต้องใช้กล่องส่งสัญญาณทำให้ไม่ค่อยสะดวกในการรับชมเพราะต้องเปิดทุกครั้งที่ใช้งานโทรทัศน์ ผู้สูงอายุบางรายมีความลำบากในการใช้ไม้เท้าแบบสี่ขาในการเดิน เนื่องจากใช้งานไม่เป็นและรู้สึกว่าการใช้งานยาก มีความกลัวว่าจะไม่แข็งแรงพอ กลัวล้ม เครื่องดูดฝุ่นรุ่นเก่าทำให้ใช้งานไม่ค่อยสะดวก เนื่องจากต้องก้ม ๆ เงย ๆ ในการใช้งานทำให้มีอาการปวดเมื่อยขึ้น ตู้เย็นรุ่นเก่าต้องละลายน้ำแข็งในช่องแช่แข็งเอง ทำให้ไม่ค่อยสะดวก รวมทั้งมีกลิ่นไม่พึงประสงค์ด้วย

ภาชนะที่ใช้ใส่อาหารบางอย่างยังคงเป็นกระเบื้องเพราะผู้สูงอายุมักจะชอบใช้เนื่องจากความคงทนและไม่มีสารตกค้าง แต่กระเบื้องเหล่านั้นมีความหนัก ทำให้ใช้งานลำบากเล็กน้อย หม้อหุงข้าวมักจะมีไอน้ำเกาะบริเวณฝาหม้อ เมื่อเปิดฝามักจะมีน้ำไหลนอง ทำให้เลอะเทอะ ผู้สูงอายุบางรายมีอาการแพ้ฝุ่น หากมีบ้านเรือนที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณฝุ่นมากจะมีอาการแพ้ เสียงดังรบกวนและมลภาวะจากภายนอกกรบกรวนเข้ามาถึงภายในบ้าน ทำให้เกิดความรู้สึกรำคาญ เมื่อเวลาไฟดับหากผู้สูงอายุอาศัยอยู่คนเดียวภายในห้อง จะรู้สึกลำบากมาก ไม่สามารถมองเห็นทางได้ เพราะไม่มีคนคอยช่วยเหลือ และเนื่องจากผู้สูงอายุชอบนอนกลางวันอีกทั้งยังไม่ค่อยได้ออกกำลังทำอะไรมากนัก ทำให้เวลากลางคืนนอนไม่ค่อยหลับ

2. ความต้องการของผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน

2.1 ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในบ้านและเฟอร์นิเจอร์

ผลการศึกษาในส่วนนี้พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการบันไดที่มีความชันน้อย สามารถก้าวขึ้นลงได้ง่ายมากกว่านี้เพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนไหว ต้องการประตูเลื่อนที่มีน้ำหนักเบา สามารถเปิดปิดได้ง่าย ใช้งานสะดวก พื้นห้องน้ำที่ลื่น ไม่ขัดมันวาว เป็นพื้นแบบสาก ๆ แต่ก็ไม่หยาบจนเกินไป ต้องการสวิทช์ไฟใกล้ ๆ ตัว ที่สามารถเปิดปิดได้ง่าย ๆ และทันที มีที่จับยึดเวลาลุกจากเก้าอี้หรือเตียง มีที่กรองอากาศจากภายนอกเข้ามาถึงภายในบ้านที่จะเข้ามาภายในบ้านเนื่องจากมลภาวะภายนอก มีกำแพงลดเสียงดังที่จะเข้ามาภายในบ้านได้ ต้องการให้มีระบบไฟฉุกเฉินเวลาไฟดับ ต้องการห้องนอนชั้นล่างมากกว่าเนื่องจากสะดวกในการเดินไปมามากกว่า ควรมีพัดลมดูดภายในห้องทุกห้องเพื่ออากาศที่ถ่ายเท เก้าอี้ที่มีเบาะบุด้วยวัสดุนุ่ม ๆ และมีขนาดที่นั่งไม่กว้างและไม่แคบจนเกินไป เติยงนอนที่มีความนุ่มแต่ไม่มากจนยุบตัวลง และไม่ทำให้เตียงเป็นรอยบุ๋มลงไปเมื่อใช้ไปเป็นระยะเวลานาน หมอนหนุนที่สูงจนเกินไป ต้องการลื่นซึกที่เปิดปิดง่าย ๆ ต้องการรถเข็นที่สามารถใช้กับชักโครกได้ เลยก่ายการซ้อนทับลงบนชักโครกได้เลย ต้องการให้เก้าอี้เสริมแบบสามขาที่ใช้ภายในห้องน้ำกับสุขภัณฑ์โสฬสประเภทคอห่านมีขนาดใหญ่กว่านี้

2.2 ความต้องการของผู้สูงอายุกับเครื่องใช้ไฟฟ้า และของใช้อื่น ๆ ภายในบ้าน

ผลการศึกษาในส่วนนี้พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีเครื่องจักรกรองฝุ่นที่จะเข้ามาภายในบ้านได้ ต้องการให้มีวิธีโม่ที่ที่พัฒน์และพัฒน์ที่เปิดได้ทั้งวันโดยไม่ร้อนและมีความแรงมากกว่านี้ มีสิ่งผ่อนคลาที่ จะช่วยให้หลับง่ายและหลับสบายขึ้น ต้องการให้ปรับปรุงไม้เท้าแบบสี่ขาให้ใช้งานง่ายขึ้นมากกว่าเดิม ต้องการ เครื่องดูดฝุ่นแบบอัตโนมัติ ต้องการตู้เย็นที่สามารถละลายน้ำแข็งอัตโนมัติได้และสามารถกำจัดกลิ่นไม่พึงประสงค์ ได้ภายในตัว

ภาชนะที่ใส่อาหารควรเป็นวัสดุที่มีน้ำหนักเบาและไม่ทิ้งสารตกค้างหากต้องนำเข้าเครื่อง ไมโครเวฟหรือโดนความร้อนจัด ต้องการหม้อหุงข้าวที่ไม่มีไอน้ำเกาะบริเวณฝาเปิดและไม่มีน้ำไหลออกมาเลอะ เทอะ ต้องการโทรศัพท์ที่ใช้งานง่ายและมีตัวเลขที่ใหญ่เพื่อให้มองเห็นได้ง่ายมากยิ่งขึ้น และมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน สำหรับผู้สูงอายุ ต้องการให้น้ำยาบ้วนปากมีรสอ่อนกว่านี้สำหรับผู้สูงอายุ ต้องการเครื่องซักผ้าที่ใช้งานง่าย ขั้นตอนไม่ซับซ้อน ต้องการไฟฉายแบบชาร์จไฟฟ้า ต้องการเครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

3. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาในส่วนนี้พบว่า มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีมากมายที่สามารถประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เพื่อ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุได้โดยเฉพาะ เช่น พัฒน์ที่สามารถควบคุมการทำงานได้โดยรีโมทคอนโทรล และเป็นพัฒน์ที่ไม่ว่าจะเปิดทิ้งไว้นานเท่าใดก็ไม่เกิดความร้อนขึ้น และมีความแรงของลมมากใช้ได้ในระยะไกล เครื่องกรองอากาศและฝุ่นที่สามารถกรองอากาศจากภายนอกบ้านที่จะเข้ามาภายในบ้านให้มีความสะอาดก่อน จะเข้ามาในบ้านได้ เนื่องจากฝุ่นและมลภาวะภายนอก กำแพงลดเสียงที่จะเข้ามาภายในบ้าน ระบบไฟฉุกเฉิน สำหรับผู้สูงอายุในกรณีที่เกิดเหตุไฟดับขึ้น สิ่งผ่อนคลาที่จะช่วยให้หลับง่ายและหลับสบายขึ้น เช่น เทียนหอม อโรมา ดนตรีบรรเลง นอกจากนั้นยังมีความต้องการเครื่องดูดฝุ่นแบบอัตโนมัติ ตู้เย็นที่สามารถละลายน้ำแข็ง อัตโนมัติได้และสามารถกำจัดกลิ่นไม่พึงประสงค์ได้ภายในตัว ภาชนะที่ใส่อาหารที่มีน้ำหนักเบาและไม่ทิ้งสาร ตกค้างหากต้องนำเข้าเครื่องไมโครเวฟหรือโดนความร้อนจัด หม้อหุงข้าวที่ปราศจากไอน้ำเกาะบริเวณฝามือ โทรศัพท์สำหรับผู้สูงอายุ ที่มีตัวเลขใหญ่ชัดเจน ขั้นตอนน้อย สามารถโทรออกได้ทันที เครื่องออกกำลังกาย สำหรับผู้สูงอายุ ที่มีน้ำหนักเบา และเป็นวัสดุที่จะไม่ทำให้ผู้สูงอายุบาดเจ็บได้โดยง่าย และรถเข็นที่สามารถใช้กับ ซักโครกได้ทันที

อภิปรายผลการศึกษา

1. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน

1.1 ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในบ้านและเฟอร์นิเจอร์

จากผลการวิจัยข้างต้นทำให้พบว่าวัสดุภัณฑ์ภายในบ้านที่ผู้สูงอายุพบปัญหามากที่สุดคือ บันได ภายในบ้านที่มีความชันมากเกินไป ทำให้การขึ้นลงบันไดนั้นไม่ค่อยสะดวก เป็นไปได้อย่างล่าช้าและยากลำบาก เพราะกลัวว่าจะสะดุดล้มได้เนื่องจากอายุที่เพิ่มมากขึ้น การเคลื่อนไหวจึงลำบากมากยิ่งขึ้นไปด้วย ในส่วนของพื้น ต่างระดับภายในบ้านก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่งแก่ผู้สูงอายุ เพราะด้วยขาที่ไร้กำลังลงไปตามอายุไข ทำให้การก้าวเดิน

เป็นไปอย่างล่าช้าและเนิ่นนาน การที่พื้นที่ต่างระดับจะทำให้ผู้สูงอายุสามารถสะดุดล้มได้โดยง่าย นอกจากนี้ในส่วนของห้องน้ำ สุขภัณฑ์โถส้วมประเภทคอห่านใช้งานลำบาก ผู้สูงอายุไม่สามารถนั่งยอง ๆ ได้เหมือนตอนหนุ่มสาวแล้ว พื้นห้องน้ำมีความลื่น ทำให้เสี่ยงต่อการหกล้มได้ และประตูแต่ละบานมีความหนัก ทำให้เปิดปิดลำบากเสี่ยงต่อการล้มได้ การนั่งเก้าอี้เป็นเวลานาน ๆ นั้นจะทำให้เกิดความเมื่อยล้าได้ เพียงนอนที่มีความเตี้ยกว่าเก้าอี้ปกติทั่วไปทำให้การลุกขึ้นจากเตียงเป็นเรื่องลำบากสำหรับผู้สูงอายุ

นอกจากนี้แล้ว จากการสำรวจยังพบว่า ปัญหาของผู้สูงอายุของแต่ละคนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการศึกษาด้วย ผู้สูงอายุที่มีการศึกษา มักจะสรรหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับตนเองเพื่อไว้ก่อน มีการวางแผนตั้งแต่เนิ่น ๆ ก่อนที่ตนเองจะอายุสูงขึ้นจนร่างกายเริ่มอ่อนแรงลง เมื่อพวกเขาเหล่านั้นแก่ตัวลง ทำให้ยังคงมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่พวกเขาอยู่ ทำให้ไม่ลำบากมากนักในการใช้ชีวิต เช่น การเตรียมห้องนอนไว้ชั้นล่างของบ้าน เพื่อสะดวกต่อการเดินไปมา เพราะหากห้องนอนอยู่ชั้นบนเหมือนสมัยที่พวกเขายังหนุ่มสาว จะทำให้เดินขึ้นลงไม่สะดวก เป็นต้น ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการศึกษา จะไม่มีการวางแผนชีวิตในอนาคตของตนเองมากนัก จะอาศัยอยู่ไปตามสิ่งที่ตนเองมีอยู่ จึงทำให้มีความยากลำบากในการใช้ชีวิตมากกว่า

อีกทั้งยังรวมถึงปัจจัยด้านโรคภัยไข้เจ็บด้วย ผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในช่วง 60 – 70 ปี จะยังคงไม่พบเจอปัญหาโรคภัยไข้เจ็บที่รุนแรงมากนัก (ยกเว้นผู้ที่มีการป่วยรุนแรงก่อนวัยสูงอายุอยู่ก่อนแล้ว) ผู้สูงอายุขวัยนี้ยังสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาลูกหลาน ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ยังไม่พบเจอปัญหามากนักในการใช้ชีวิตประจำวันของตนเอง

ส่วนผู้สูงอายุในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป มักจะมีปัญหาโรคภัยไข้เจ็บที่รุนแรงกว่า ส่วนมากเป็นในเรื่องของขาที่อ่อนแรง เดินไม่ค่อยไหว หากยังมีการเจ็บป่วยเกี่ยวกับกระดูก จะยิ่งทำให้กระดูกसानกันเข้ามาจะพบปัญหาการเดินเหินมากเป็นพิเศษ การลุกนั่งเก้าอี้หรือเตียงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ต้องมีสิ่งค้ำเพื่อพยุงร่างกายให้ลุกขึ้น ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จึงพบปัญหาอย่างมากและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทที่ช่วยในเรื่องของการเคลื่อนไหว การลุกนั่ง เป็นต้น

1.2 ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุกับเครื่องใช้ไฟฟ้า และของใช้อื่น ๆ ภายในบ้าน

ผู้สูงอายุส่วนมากมักพบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านดังนี้ ผู้สูงอายุบางรายมีอาการแพ้ฝุ่น หากมีบ้านเรือนที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณฝุ่นมากจะมีอาการแพ้ได้ มีเสียงดังรบกวนจากภายนอกที่รบกวนเข้ามาถึงภายในบ้าน ทำให้เกิดความรู้สึกรำคาญใจ เมื่อเกิดเหตุการณ์ไฟดับผู้สูงอายุจะรู้สึกลำบากในการเคลื่อนเดินเหินเป็นอย่างมาก เพราะไม่มีคนคอยช่วยเหลือ และสุดท้ายเนื่องจากผู้สูงอายุชอบนอนกลางวันอีกทั้งยังไม่ค่อยได้ออกกำลังทำอะไรมากนัก ทำให้เวลากลางคืนนอนไม่ค่อยหลับ

ดังทฤษฎีการนอนหลับของ วรกต สุวรรณสถิต ที่ว่า คุณภาพของการนอนหลับ คือการหลับที่สนิทและลึก สมองได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ มีช่วงเวลาการนอนหลับที่เหมาะสมกับช่วงอายุ ซึ่งสามารถตรวจได้จากความรู้สึกยามตื่นมาของคน ๆ นั้นที่จะมีความสดชื่น สามารถทำงานได้อย่างกระฉับกระเฉง ไม่ง่วงหรืออ่อนเพลีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการนอนหลับที่มีคุณภาพ หรือการตรวจวัดจากเครื่องตรวจวัดคลื่นไฟฟ้าสมองก็สามารถวัดได้เช่นกัน (วรกต สุวรรณสถิต, 2546)

นอกจากนี้แล้ว จากการสำรวจยังพบว่า ปัญหาของผู้สูงอายุของแต่ละคนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านฐานะและสภาพทางการเงินด้วย ผู้สูงอายุที่อาศัยกับครอบครัวที่ค่อนข้างมีฐานะ จะไม่ค่อยพบเจอปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความสะดวกสบายในการอาศัยอยู่ภายในบ้านมากนัก เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมครบครัน ที่ปลอดภัยและอำนวยความสะดวกได้ดี เป็นเทคโนโลยีรุ่นใหม่แล้ว จึงทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ ไม่ค่อยต้องการอะไรเพิ่มเติมไปจากเดิมมากนัก ในส่วนของผู้สูงอายุที่อาศัยกับครอบครัวที่มีฐานะยากจน จะพบเจอปัญหาค่อนข้างมากกว่า ในเรื่องของความสะดวกสบายจะค่อนข้างต่ำ เนื่องจากไม่มีกำลังในการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับตนเอง

2. ความต้องการของผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน

2.1 ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในบ้านและเฟอร์นิเจอร์

ความต้องการของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการบันไดที่มีความชันน้อย สามารถก้าวขึ้นลงได้อย่างสะดวก จึงควรลดความชันของบันไดแต่ละขั้นลง และเพิ่มความกว้างของพื้นที่ในแต่ละขั้นให้มากขึ้น เพื่อสะดวกต่อการขึ้นลง และก้าวเดินไปยังขั้นต่อไป รวมทั้งราวจับบันไดควรมีความแข็งแรงและสามารถจับได้อย่างสะดวก ผู้สูงอายุยังต้องการประตูเลื่อนที่มีน้ำหนักเบา สามารถเปิดปิดได้ง่าย เพื่อการใช้งานที่สะดวก พื้นที่ห้องน้ำที่ไม่ลื่น ไม่ขัดมันวาว เป็นพื้นแบบสาก ๆ แต่ก็ไม่หยาบจนเกินไป เพื่อป้องกันการลื่นล้มที่จะเกิดขึ้นในห้องน้ำได้ มีสวิตช์ไฟใกล้ ๆ ตัวที่สามารถเปิดปิดได้ง่ายและทันที ก็จะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

และผู้สูงอายุยังต้องการความสะดวกสบายจากเก้าอี้ที่มีเบาะบุด้วยวัสดุนุ่ม ๆ และมีขนาดที่นั่งไม่กว้างและไม่แคบจนเกินไป ถึงแม้ทุกวันนี้จะมีเก้าอี้มากมายหลากหลายรูปแบบแล้วก็ตาม แต่หากยังคงไม่หยุดยั้งที่จะพัฒนาในผลิตภัณฑ์ส่วนนี้ ก็จะเป็นอีกช่องทางในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน เพราะปัจจุบัน ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ภายในบ้านนั้น มีกิจกรรมที่ทำไม่มากมายนัก นอกจากการนั่งหรือนอนอยู่ในบ้าน สิ่งนี้จะช่วยตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุเป็นอย่างดี รวมไปถึงเตียงนอนที่มีความนุ่มแต่ไม่มากจนยุบตัวลง และไม่ทำให้เตียงเป็นรอยบุ๋มลงไปเมื่อใช้ไปเป็นระยะเวลานาน และยังเป็นเตียงที่เหมาะสมสำหรับการนอนเป็นระยะเวลานานในกรณีผู้สูงอายุที่มีอาการป่วยลูกที่ไม่สามารถลุกไปไหนได้ ควรมีการพัฒนาเตียงรูปแบบที่สามารถรองรับผู้สูงอายุที่ต้องนอนนาน ๆ บนเตียงไม่ให้เกิดแผลกดทับได้ และเป็นเตียงที่ไม่ทำให้ปวดเมื่อย รวมทั้งหมอนหนุนที่ไม่สูงจนเกินไป พอดีต่อสรีระของผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง

ผู้สูงอายุมักเคลื่อนไหวลำบากรวมทั้งการลุกนั่งจากเก้าอี้หรือเตียงด้วย จึงควรมีที่ยึดจับเวลาลุกจากเก้าอี้หรือเตียงเป็นอุปกรณ์เสริม เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ผู้สูงอายุ ความต้องการเพิ่มเติมที่ผู้สูงอายุบางรายต้องการและเป็นที่น่าสนใจคือ การมีที่กรองอากาศจากภายนอกบ้านที่จะเข้ามาภายในบ้าน เนื่องจากมลภาวะภายนอก รวมทั้งการมีกำแพงลดเสียงดังที่จะเข้ามาภายในบ้านได้ ก็เป็นนวัตกรรมใหม่ที่น่าคิดค้นเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังรวมไปถึงระบบไฟฉุกเฉินเวลาไฟดับ ก็เป็นสิ่งที่น่าจัดทำขึ้นเพื่อผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน และในทุก ๆ ห้องควรมีพัดลมดูดอากาศภายในห้องเพื่ออากาศที่ถ่ายเท ไม่ทำให้รู้สึกอึดอัด แต่เหนือสิ่งอื่นใดการมีห้องนอนที่อยู่ชั้นล่างของบ้าน จะเป็นที่ต้องการเป็นอย่างมากสำหรับผู้สูงอายุ โดยความต้องการเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์

ซึ่งตรงกับแนวคิดความพึงพอใจของ วิรุฬ พรรณเทวี ที่ว่า ความรู้สึกในใจของมนุษย์มักแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละคนว่าคาดหวังกับอะไรมากน้อยเพียงใด หากมีความคาดหวังหรือความตั้งใจมาก และได้รับการตอบสนองอย่างดี ก็มักจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในขณะเดียวกันหากไม่ได้รับความพึงพอใจอย่างที่คาดหวังไว้ ก็อาจจะผิดหวังได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่ามากหรือน้อยเพียงใด (วิรุฬ พรรณเทวี, 2542)

2.2 ความต้องการของผู้สูงอายุกับเครื่องใช้ไฟฟ้า และของใช้อื่น ๆ ภายในบ้าน

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีเครื่องจักรกรองฝุ่นที่จะเข้ามาภายในบ้านได้ หากมีนวัตกรรมเกี่ยวกับด้านนี้ คงจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะผลิตสินค้าที่ตรงต่อความต้องการของผู้สูงอายุในอนาคตได้ ต้องการให้มีรีโมทที่พดลและพดลที่เป็ดได้ทั้งวันโดยไม่ร้อน หากเพิ่มฟังก์ชันในด้านนี้ได้ ก็อาจจะเพิ่มอุปสงค์ต่อพดลรีโมทแก่ผู้สูงอายุได้เช่นกัน โทรศัพท์ที่ใช้งานง่ายและมีตัวเลขที่ใหญ่ ขึ้นตอนไม่ซับซ้อนสำหรับผู้สูงอายุ ก็มีความจำเป็นไม่น้อยในปัจจุบัน เพราะทุกวันนี้การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ถือว่าเป็นช่องทางติดต่อที่แพร่หลายมากที่สุด ไม่แม้แต่ผู้สูงอายุเองที่ก็ต้องการเช่นกัน

ปัจจุบันนี้ไม่เพียงแต่หนุ่มสาวที่ต้องการมีสุขภาพที่ดีโดยการออกกำลังกายเพียงเท่านั้น ผู้สูงอายุเองก็ต้องการเครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ที่ใช้งานง่ายและปลอดภัย เหมาะสมกับพลังกำลังของผู้สูงวัย หากพัฒนาเครื่องออกกำลังกายออกมาตอบสนองต่อผู้สูงอายุแล้วนั้น ก็ดูจะเป็นหนทางที่ดีไม่น้อยสำหรับตลาดสุขภาพประเภทเครื่องออกกำลังกาย และจะตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุมากขึ้นไปอีกหากมีรถเข็นที่สามารถใช้กับชักโครกได้เลยคล้ายการซ้อนทับลงบนชักโครก ก็จะยิ่งเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้นไปอีก

ดังที่ Maslow ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจไว้โดยมีสมมติฐานว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ และเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด ตามลำดับดังนี้ 1. ความต้องการด้านสรีระ (Physiological Need) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) ต้องการความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจด้วย 3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging) ต้องการการยอมรับ ได้รับความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อนร่วมงาน 4. ความต้องการการเห็นตนเองมีคุณค่า (Esteem Need) เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความอยากเด่นในสังคม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง และสุดท้ายความต้องการที่จะทำความเข้าใจตนเอง (Need For Self-Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตามสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ยอมรับได้ในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของตนเอง (Maslow, 1954)

3. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านให้ตรงต่อความต้องการของผู้สูงอายุ

มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีมากมายที่สามารถประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดยทางคณะผู้วิจัยเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า นวัตกรรมและเทคโนโลยีเหล่านี้จะสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้มีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น ทั้งตอบสนองและเป็นส่วนช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นนี้แล้ว อาทิ เช่น พดลที่สามารถควบคุมการทำงานได้โดยรีโมทคอนโทรล และเป็นพดลที่

ไม่ว่าจะเปิดทิ้งไว้นานเท่าใดก็ไม่เกิดความร้อนขึ้น และมีความแรงของลมมากใช้ได้ในระยะไกล เพื่อสะดวกต่อผู้สูงอายุ ทำให้ไม่ต้องลุกไปเปิดหรือปิดบ่อย ๆ เครื่องกรองอากาศและฝุ่นที่สามารถกรองอากาศจากภายนอกบ้านที่จะเข้ามาภายในบ้านให้มีความสะอาดก่อนจะเข้ามาในบ้านได้ เนื่องจากฝุ่นและมลภาวะภายนอก เพื่อผู้สูงอายุที่แพ้ฝุ่น และเพื่อสุขภาพที่ดี กำแพงลดเสียงที่จะเข้ามาภายในบ้าน เพื่อช่วยลดเสียงรบกวน เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกหงุดหงิดหรือรำคาญได้ ระบบไฟฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุในกรณีที่เกิดเหตุไฟดับขึ้น ผู้สูงอายุจะสามารถมองเห็นทางเดินได้ และไม่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้หลับง่ายและหลับสบายมากยิ่งขึ้น เช่น เทียนหอม อโรมา ดนตรีบรรเลง เป็นต้น ภาชนะที่ใส่อาหารที่มีน้ำหนักเบาและไม่ทิ้งสารตกค้างหากต้องนำเข้าเครื่องไมโครเวฟหรือโดนความร้อนจัด โทรศัพท์สำหรับผู้สูงอายุ ที่มีตัวเลขใหญ่ชัดเจน ขึ้นตอนน้อยสามารถโทรออกได้ทันที เครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีน้ำหนักเบา และเป็นวัสดุที่จะไม่ทำให้ผู้สูงอายุบาดเจ็บได้โดยง่าย รถเข็นที่สามารถใช้กับชักโครกได้ทันที เพื่อสะดวกต่อการขับถ่าย ไม่ต้องลุกให้ลำบาก

ประโยชน์จากการวิจัย

ประโยชน์เชิงการจัดการ

1. ประโยชน์เชิงการจัดการในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลเหล่านี้จากผู้สูงอายุที่เสนอแนวคิดใหม่ ๆ ไปปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้มากยิ่งขึ้น เหมาะสมกับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น รถเข็นที่สามารถใช้ได้กับชักโครก ในทันทีสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินได้เองหรือเคลื่อนไหวด้วยตนเองลำบาก โทรศัพท์ที่มีตัวเลขชัดเจน ใช้งานง่าย กดเพียงไม่กี่ครั้งก็สามารถใช้งานได้ทันที พัดลมที่มีรีโมทคอนโทรลสะดวกต่อการใช้งานสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. เป็นแนวทางในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้มากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุในประเทศไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของความปลอดภัยและความสะดวกสบายที่มากยิ่งขึ้น เช่น เครื่องกรองอากาศที่ดักจับฝุ่นไม่ให้เข้ามารบกวนผู้สูงอายุภายในบ้านได้ กำแพงลดเสียงดังเพื่อลดเสียงรบกวนจากภายนอกเข้าสู่ภายในบ้าน ระบบไฟฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุในกรณีที่เกิดไฟดับขึ้นในบ้าน เป็นต้น

3. ในส่วนของภาครัฐสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ ไปเป็นข้อมูลประกอบการดูแลผู้สูงอายุได้ทั้งในด้านสวัสดิการสาธารณสุขในการดำรงชีวิตประจำวัน และด้านสวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการ เช่น มีเครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ที่สามารถใช้งานได้ง่าย และไม่อันตรายแก่ผู้สูงอายุ ใช้วัสดุที่เบาและไม่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดการบาดเจ็บได้ง่าย

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการอธิบาย ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน และแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นให้ตรงต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้ ดังนี้ 1) แนวคิดความต้องการของผู้สูงอายุ 2) แนวคิดการดูแลผู้สูงอายุ 3) ทฤษฎีการนอนหลับ 4) ทฤษฎีความพึงพอใจ 5) ทฤษฎีการจูงใจ จากการวิจัยที่อธิบาย

ปรากฏการณ์ด้วยทฤษฎีพื้นฐานทั้ง 5 ทฤษฎี ซึ่งเกี่ยวกับความสำคัญ ความหมาย ผู้สูงอายุ ความต้องการของผู้สูงอายุ ความพึงพอใจ ทำให้คณะผู้วิจัย สามารถสร้างวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้าน และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ภายในบ้านให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งได้ผลการศึกษาที่ครบถ้วนในทุกประเด็นที่ศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลใน อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจึงค่อนข้างเฉพาะเจาะจง หากเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในพื้นที่อื่น ๆ อาจได้รับผลการศึกษาข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษารายละเอียดในเรื่องปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านจากต่างประเทศด้วย เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลและมุมมองที่กว้างมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลเชิงลึก ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะต้องมีการวิจัยเชิงปริมาณด้วย เพื่อให้ทราบผลและเพิ่มมุมมองที่หลากหลายให้กับการทำวิจัยเรื่องดังกล่าว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้สูงอายุทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557 มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <https://www.m-society.go.th>
- นาริรัตน์ จิตรมนตรี และคณะ. (2552). แนวคิดของการดูแลผู้สูงอายุ (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 19 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.eresearch.ssru.ac.th>
- พวงทอง ไกรพิบูลย์. (2555). แนวคิดของการดูแลผู้สูงอายุ (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 19 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.eresearch.ssru.ac.th>
- วรกต สุวรรณสถิต. (2546). ความหมายของคุณภาพการนอนหลับ (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://thongkred99.blogspot.com>
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.). (2551). หลัก 11 ข้อในการดูแลผู้สูงอายุ (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 19 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.tisi.go.th>
- อรรถพล สาธิตคณิตกุล. (2558). ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย กับเทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกในยุคน้ำ. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.telecomjournalthailand.com>
- อารีย์วรรณ อ่วมตานี. (2549). การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th

ภาษาต่างประเทศ

- Houser. (2008). การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th
- Maslow. (1954). แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://thongkred99.blogspot.com>
- Wood & Haber. (2002). การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th